

2. Бібік Н.М. Нова українська школа: poradnik для вчителя. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
3. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю. Київ, 1984. 304 с.
4. Шацька Н. Міжпредметні зв'язки на уроках української літератури як засіб формування ключових компетентностей школярів в умовах впровадження Концепції Нової української школи. *Нова педагогічна думка*. 2018. № 2. С. 100–104.
5. Расевич Л.П. Міжпредметні зв'язки з музикою як засіб формування естетичної компетенції школярів (на матеріалі уроків української літератури у 8-му класі). *Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. XI Волошинські читання: зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції (4 грудня 2023 р.) / за заг. ред. Т. О. Яценко*. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2023. 300 с. С. 194–200.

Олена Яцюк
*Кам'янець-Подільський
 національний університет імені Івана Огієнка,
 студентка 4 курсу навчально-наукового
 інституту української філології та журналістики
 Науковий керівник:
 к.ф.н. Расевич Любов Петрівна*

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ УМІНЬ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 8-9 КЛАСАХ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Творчі уміння дають змогу людині ухвалювати нестандартні рішення, впроваджувати оригінальні проекти, розробляти цікаві речі. Тому формуванню творчих умінь особистості потрібно приділяти особливу увагу протягом усього життя. Вагомим етапом розкриття й удосконалення творчих умінь є процес шкільного навчання. Одним із предметів, у межах вивчення якого формуються

творчі вміння особистості, є українська література. Саме під час вивчення літературних творів здобувачі освіти вчаться мислити, висловлювати оригінальне бачення проблем, грамотно формулювати свої погляди. Значною мірою завдяки урокам літератури школярі закладають свою систему ціннісних орієнтацій, мотивів, які є чинниками творчої діяльності.

Проте через засилля медіа й кліпове мислення дітей-зумерів педагогічно-словесники сьогодні стикаються з проблемою браку належного зацікавлення здобувачів освіти читанням художніх творів, їхнім аналізом. Тому вчителі філологічних дисциплін активно використовують різноманітні оптимальні поєднання як традиційних, так і інноваційних методів, прийомів і форм роботи на уроках української літератури, спрямовуючи їх на формування творчих умінь учнів.

Саме творчі вміння дають змогу особистості позбавитись шаблонності мислення й сприйняття, позбутись заангажованості, тобто від пасивно-наслідувальної парадигми діяльності (зокрема, мисленнєвої) перейти до активно-наслідувальної, що також передбачає продукування якісно нових рішень. Це рух у напрямі безпосередньо креативної діяльності.

Формуванню творчих умінь на уроках української літератури у 8–9 класах сприяє аналіз й оцінювання художнього тексту, його обговорення, створення й розв'язання проблемних ситуацій, розроблення асоціативних карт до виучуваного твору [6, с. 108], критичний аналіз ситуацій з твору, виконання творчих завдань різних рівнів складності, у межах яких здобувачі освіти демонструють оригінальний підхід до вирішення стандартних ситуацій, креативність, вміння висловлювати й обґрунтовувати власну думку.

На уроках української літератури у 8–9 класах задля розвитку творчих умінь здобувачів можуть використовуватися як традиційні, так і інноваційні методи, прийоми і форми роботи. Серед *традиційних* можна відмітити позитивно схвалені педагогами-практиками й методистами написання різних видів творчих робіт [5, с. 44], створення ілюстративних матеріалів [7, с. 258], евристичну бесіду, аналіз художнього твору [1]. Серед *інноваційних* методів і прийомів на уроках української літератури у 8–9 класах можуть застосовуватися проєктні методи, кейс-метод, проблемні методи, буктрейлери, дискусії, уроки-творчі лабораторії, воркшопи тощо [2, с. 50, 51].

На уроках української літератури у 8–9 класах для формування творчих умінь учнів можуть бути використані різні форми проведення навчальних занять, серед них такі нестандартні, як: *уроки-дослідження*, що полягає в організації спільної діяльності вчителя та учнів і пов'язане з вирішенням творчого, дослідницького завдання; *урок-гра-дослідження*, у межах якого у здобувачів освіти формуються вміння реагування в нестандартній ситуації, логічне і креативне мислення; *уроки-дискусії*, у межах яких учнів обговорюють проблематику виучуваного твору, вчинки персонажів, проявляють свої творчі вміння у розв'язанні проблемних ситуацій; *уроки-мандрівки* та *уроки-фестивалі, концерти, уроки-інтерв'ю з письменником, уроки-косплеї* (перевтілення в будь-якого персонажа (письменника); *уроки-сюжетні замальовки* (інтегровані уроки літератури та музики, образотворчого мистецтва, театру); *уроки-галереї* (засоби творення художнього образу в різних видах мистецтва (слово в літературі, колір і лінія в живописі, звук у музиці) діти вчаться проводити попередню дослідницьку роботу, і декламувати твори [8, с. 129]; *уроки-турніри*, під час яких здобувачі освіти є максимально залученими

до творчої колективної чи самостійної діяльності [3, с. 25]; *інтегровані уроки*, у межах яких здобувачі освіти набувають творчих умінь, вчать розв'язувати проблемні ситуації, самостійно знаходити шлях вирішення поставленого завдання, співпрацювати з іншими [4, с. 42.].

Проведеним з використанням Google Forms опитуванням серед учнів 8–9 класів встановлено, що найбільше активізують пізнавальні процеси сучасних школярів нестандартні уроки української літератури. Сучасним підліткам подобається давати письмові відповіді на питання, виконувати тестові завдання, творчі роботи. Серед запропонованих учителем способів подання навчального матеріалу на уроках літератури учням найбільше імпонують відеоматеріали й презентації. За умови наявності самостійного вибору методів проведення уроку учні відзначили, що надають перевагу презентації та ігровим методам.

Найбільш цікавими для учнів є такі завдання, як: створення буктрейлера, сторитейлінг, творчий проєкт. Серед творчих робіт учням найбільше імпонує складання сенканів, дискусійне обговорення питань за змістом твору. Учні також відзначили труднощі, з якими вони стикаються під час виконання різних завдань на уроках української літератури: коментування ідеї твору, висловлення власної думки / оцінки про твір.

Отже, робота над формуванням творчих умінь на уроках української літератури у 8–9 класах передбачає використання інноваційних і традиційних методів і прийомів, проведення уроків у нестандартних формах, залучення учнів до різних видів діяльності (суб'єктна позиція + використання генеративних стратегій), урахування індивідуальних можливостей, потреб та інтересів здобувачів освіти під час вибору та розроблення творчих завдань,

формування умінь висловлювати власні думки про виучуваний твір, оцінювати його значимість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дегтярьова М. Розвиток творчих здібностей учнів у системі мовно-літературної освіти (з досвіду роботи вчителя української мови та літератури Жовтобрух Оксани Петрівни). URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9945/ZB%20V%2010%2B2022-176-182.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 01.04.2024).
2. Кизименко О.М. Впровадження методу проєктів на уроках української літератури. *Обрії педагогічних знань: теорія, новації, практика: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Миколаїв, Україна, 09 червня 2020 року). Миколаїв: Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020. С. 50–54.
3. Кулик Т.І. Інтерактивні технології на уроках української літератури. *Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 28–29 січня 2022 р.). Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2022. С. 23–26.
4. Кучеренко І.А. Інтеграція у вивченні української мови та літератури в новій українській школі. *Наукові записки науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школі»*: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми літературної освіти (пам'яті О.Р. Мазуркевича та П.К. Волинського» / Н.П. Сивачук (гол. ред.). Умань: АЛМІ, 2018. С. 40–46.

5. Михайлик Т.М. Формування комунікативних компетентностей учнів на уроках української мови та літератури. *Методика викладання української мови в сучасній школі: теорія та практика*: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 31 березня 2020 року). Харків: Центр прогресивної освіти «Генезум», 2020. С. 43–45.
6. Расевич Л. Використання методу інтелектуальних карт на заняттях із української літератури. *Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. X Волошинські читання*: зб. матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції (8 грудня 2022 р.). Київ : Інститут педагогіки НАПН України. С. 108–113.
7. Хелстовська О.О. Використання ілюстративного матеріалу на уроках мови та літератури. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 1. Ч. I. С. 250– 259.
8. Яшкін Р.М. Формування культурної та інноваційної компетентностей успішної особистості на уроках літератури в контексті положень нової української школи. *Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 грудня 2022 року). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 127–131.

Вікторія Чінак,
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
студентка 4 курсу
факультету філології та журналістики
Науковий керівник:
к. філол. н., доцент Н. Кучма*

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ
ВИВЧЕННІ ЛІТЕРАТУРНИХ КАЗОК У 5 КЛАСІ НУШ**